

Förslag till genomförandemodell för det nya arkitektur- och designmuseet

28.3.2019

Undervisnings- och kulturministeriet och Helsingfors stad inledde i slutet av år 2017 i samarbete med stiftelsen för Designmuseet och stiftelsen för Arkitekturmuseet en utredning om förutsättningar och nödvändiga åtgärder för att uppföra ett arkitektur- och designmuseum på internationell toppnivå. Planeringen av den nya museihelheten utgår från verksamheten på Designmuseet och Arkitekturmuseet och en utveckling av denna. De befintliga museerna har omfattande samlingar, men deras verksamhetsförutsättningar och lokaler motsvarar inte målet för en ambitiös utställningsverksamhet, för publikarbete eller för utveckling av branschen. Museerna är självständiga stiftelser och båda har utsetts till sådana riksomfattande specialmuseer inom sitt verksamhetsområde som avses i museilagen.

Förslag till ekonomi- och förvaltningsmodell

Utifrån diskussionerna i utredningsfasen har undervisnings- och kulturministeriet och Helsingfors stad skisserat upp en modell för genomförandet av museihelheten. Den går ut på att ett nytt företag ska svara för museiverksamheten och en ny stiftelse ska äga samlingarna. Det är meningen att stiftelserna bakom de befintliga museerna ska ansluta sig till den nya stiftelsen. Stiftelsen är avsedd att disponera över museisamlingarna och dessutom hantera stiftelsekapitalet. Museiverksamheten ska delvis finansieras med avkastningen på stiftelsekapitalet. Ett företag i stiftelsens ägo svarar för museets dagliga verksamhet och annan verksamhet, såsom uthyrning av lokaler och evenemang. Modellen motsvarar i stora delar förvaltningsmodellen för museet Amos Rex.

Det är tänkt att museets driftsekonomi ska bygga på egen inkomstfinansiering och på understöd som beviljas via undervisnings- och kulturministeriets statsandels- och bidragssystem. Dessutom får museet inkomster från avkastningen på stiftelsekapitalet. För kapitaliseringen av stiftelsen står undervisnings- och kulturministeriet och staden tillsammans med eventuella privata aktörer. Stiftelsen beräknas behöva ett kapital på 130–150 miljoner euro.

Modellen medger ett starkt ekonomiskt underlag och oberoende verksamhet för museet. Den ekonomiska förutsebarheten skapar möjligheter till internationellt samarbete och långsiktig planering med större genomslagskraft. Kapitalhanteringen kräver att museistiftelsens styrelse har kännedom om egendomshantering och förmåga att styra museiverksamheten så att det går att bevara den ekonomiska oavhängigheten samtidigt som museet upprätthåller sin högklassiga verksamhet.

Uppförande av museibygnaden

Enligt planerna ska museet förläggas till en ny byggnad i Södra hamnen, som en del av den mer omfattande områdesutvecklingen. För museiområdet, som senare avgränsas närmare, ordnas en koncept- och genomförandetävling i två etapper, med målet att hitta en aktör som kan genomföra områdeshelheten så högklassigt som möjligt.

Staden säljer tomterna i området till vinnaren i tävlingen, och vinnaren förbinder sig att uppföra museibygnaden som en del av helheten med de förbehåll som angetts i tävlingen. Avsikten är att ordna en separat arkitekturtävling för själva museet.

Till området kan också förläggas exempelvis ett hotell, kontorslokaler och offentliga lokaler, men inte boende.

Fortsättning för projektet

Om staten och staden förbinder sig att finansiera projektet enligt den föreslagna modellen, är det meningen att i följande fas inrätta en projektorganisation för museet. Den ska ansvara för helheten bestående av ekonomi- och förvaltningsmodellens kalkyler, av konceptets vidareutveckling och av den externa finansieringen.

Om projektet avancerar, förbereder staden koncept- och genomförandetävlingen för området och, i samråd med de andra, förbehållen i projektet. Förberedelserna inför arkitekturtävlingen börjar med ett rumsprogram. Koncept- och genomförandetävlingen kan inledas tidigast i början av år 2020.